

نمایشگاه‌های فرهنگی ایران در آن ادغام شده است) با اتحادیه ناشران و کتابفروشان محور اصلی برگزاری نمایشگاه مجازی‌اند. مادر مسیر جلب همکاری صنوف نشر هستیم و به همکاری آنها افتخار می‌کنیم و امیدواریم در این راه بیش از پیش توفیق یابیم.

■ به تبع شرایط فعلی و ضرورت به حداقل رساندن رفت و آمدها، طی ماه‌های اخیر شاهد جابه‌جایی بخش اعظمی از فعالیت‌ها از فضای فیزیکی به مجازی بوده و هستیم؛ مسأله‌ای که درباره عرصه کتاب هم صادق است و با اعطای یارانه‌هایی از جمله به پلتفرم‌های فروش کتاب‌های صوتی و الکترونیکی همراه بوده. حمایت از عرضه آنلاین کتاب، چه به شکل الکترونیک و چه فروش مجازی نسخه چاپی آنها اقدام خوبی است اما به نظر می‌رسد برای برخی آسیب‌های احتمالی چاره‌ای اندیشیده نشده، از جمله اینکه ناشران گلایه دارند اغلب این سایت‌ها و پلتفرم‌ها، محلی برای عرضه کتاب‌های چاپ افست و به اصطلاح قاچاق شده‌اند. مدت‌هاست اتحادیه ناشران و کتابفروشان از سوی معاونت فرهنگی مسئول اعطای مجوز کار کتابفروشی‌ها و حتی نظارت بر عملکرد آنهاست؛ در ارتباط با کتابفروشی‌های آنلاین تصمیم مشابهی برای کاهش تخلفات دارید؟

درخصوص فروش آنلاین کتاب که بویژه در دوران کرونا رواج بیشتری یافته، حتی به کمک نشر و کتابفروشی‌ها در دوره رکود فراگیر اقتصادی ناشی از کرونا آمده است. بنابراین باید ضمن تقویت آن، آسیب‌های احتمالی مانند فروش کتاب غیر یا فروش کتاب‌های قاچاق را کم و شناسایی کرد. البته این مشکل در فروش معمولی کتاب هم وجود دارد ولی در فضای مجازی بیشتر است. برای حل این مشکل باید با اصلاح آیین‌نامه‌های مربوطه جرم بودن آن بیشتر از پیش مورد تأیید قرار گیرد و هم‌زمان برخورد حقوقی مناسب با فروشندگان این نوع کتاب در فضای مجازی برخورد جدی‌تری داشت. اما مهم‌ترین گام برای این قبیل مشکلات، تشویق و ترغیب خریداران به دقت در حین خرید کتاب است. ما برای اینکه تشخیص کتاب‌های قاچاق راحت باشد در حال بررسی راهکارهای مختلف مانند استفاده از هولوگرام در کتاب هستیم. اما درخصوص نشر الکترونیکی، بله همان‌طور که اشاره کردید با توجه به تحولات جدید لازم است هم در اعطای مجوز و هم در سیاست‌های حمایتی این معاونت، جایگاه نشر الکترونیکی و پلتفرم‌های فروش کتاب الکترونیک، صوتی و فروش آنلاین کتاب به خوبی لحاظ شود. بدین منظور اولاً قرار است مجوزهای نشر الکترونیک و نشر معمولی به صورت یکپارچه توسط اداره کتاب در معاونت امور فرهنگی ساماندهی شود و ثانیاً ناشران الکترونیکی هم مشمول برنامه‌های حمایتی این معاونت مانند اعطای تسهیلات و نیز پرداخت یارانه به خریداران کتاب باشند.

■ از ابتدای سال جاری، به دنبال شرایط اقتصادی حاکم بر کشور و از سویی مشکلاتی که شیوع این بیماری سبب شده شاهد تعطیلی پی‌درپی کتابفروشی‌ها یا کاهش حداقلی فعالیت‌های آنها بوده‌ایم؛ از جمله کتابفروشی‌های «هنوز» و «به تازگی هم «دف». برای جلوگیری از تعطیلی کتابفروشی‌ها که جایگزینی آنها هزینه بسیاری طلب می‌کند قرار به چه حمایت‌هایی دارید؟

بله، متأسفانه این مشکل هم در تهران و هم در شهرستان‌ها دیده می‌شود. شاید جای تأسف باشد که این

مشکل حتی فراتر از ایران است و در برخی کشورهای دیگر هم دیده می‌شود. اما حقیقت آن است که کتابفروشی‌ها به دلایل مختلفی مانند خریدهای آنلاین کتاب یا استفاده از کتاب‌های الکترونیکی در تأمین هزینه‌های خود با مشکل مواجه‌اند. بویژه اگر محل یک کتابفروشی در یک نقطه گرانیقیمت شهر، استیجاری هم باشد که مشکل مضاعف است. ما البته به محض اطلاع می‌کوشیم از راه‌های مختلف به حل مشکل پیش آمده برای کتابفروشی اقدام کنیم اما هم محدودیت در منابع مالی داریم و هم در نحوه هزینه‌کرد بودجه معاونت محدودیت‌هایی وجود دارد. با این حال به نظر می‌رسد با توجه به تجربه کتابفروشی‌های کشورهای دیگر که با این مشکلات مشابه روبه‌رو شده‌اند، لازم است کتابفروشان هم با بهره‌گیری از خلاقیت و ابتداع، بویژه با استفاده از همراهی جوانان آشنا به دنیای جدید، افق‌های نو جویی برای کتابفروشی باز کنند.

کار اساسی در نشر، ایجاد چرخه در دست اقتصادی از طریق تشکیل بازار پویا و پر رونق برای کتاب است. کتاب باید در یک فضای رقابتی میان ناشران چاپ شود و معاونت امور فرهنگی باید در این جهت علاوه بر تسهیل‌گری و رفع موانع اداری و...، نقدینگی لازم را از طریق تسهیلات بانکی کم‌بهره در اختیار ناشران قرار دهد

■ با آن که نمی‌توان منکر کاهش اعمال نظرها در اعطای مجوز نشر به آثار شد، اما برخی ناشران گلایه دارند هنوز در زمان اعطای مجوز تأخیر وجود دارد و نیز سخت‌گیری در اعطای مجوز. گویا این مسأله طی یک سال اخیر شدت بیشتری پیدا کرده!

تلاش دوستان مادر اداره کتاب بر تسهیل اعطای مجوز چاپ کتاب است و ناشران محترم می‌توانند در مورد صرفه‌جویی زمانی که در پی یکپارچه‌کردن فیلدها و مجوز چاپ صورت گرفته، قضاوت کنند. درخصوص سخت‌گیری در مجوز هم سیاست کلی اداره کتاب همراهی با ناشران محترم و تسریع در اعطای مجوز است اما در موارد خاص بنا به حساسیت‌های مختلف ممکن است این روند طولانی‌تر شود.

■ رویدادهای ادبی از جمله جایزه جلال و جشنواره شعر فجر از سوی زیرمجموعه‌های معاونت فرهنگی برگزار می‌شوند. با در نظر گرفتن شرایط فعلی و محدودیت‌های

ناشی از شیوع بیماری کرونا چه برنامه‌ای برای اینها دارید؟ اصل این رویدادها برگزاری می‌شود و بزودی دبیر و هیأت علمی این برنامه‌ها اعلام خواهد شد. اما در مورد نحوه برگزاری و مراسم اختتامیه این برنامه‌ها ما تابع شرایط بهداشتی در روز برگزاری هستیم. اگر امکان برگزاری حضوری آنها در وقت خود باشد اولویت برگزاری حضوری برنامه‌هاست.

■ یک سال از دولت باقی مانده، چه برنامه‌هایی برای حمایت از بخش‌های مختلف نشر در نظر دارید؟

مهم‌ترین برنامه‌های پیش‌رو عبارت است از شدت بخشیدن به فرآیندهای تسهیل کسب و کارهای فرهنگی (در حوزه کتاب) و نیز توجه به فناوری‌های نوین در بخش‌های مختلف صنعت نشر کشور است. هر دو موضوع با جدیت دنبال می‌شود و مثلاً در مورد اول تسهیل روندهای اداری در خصوص مجوزها و نیز اصلاح ضوابط و آیین‌نامه‌های دست‌وپاگیر نشر در کنار تلاش برای معافیت‌های مختلف و متناسب با حوزه نشر کتاب هدف است. از طرف دیگر درخصوص بهره‌گیری از فناوری‌های نوین هم مؤسسه خانه کتاب و ادبیات ایران به نمایندگی از معاونت امور فرهنگی و با همکاری بخش‌های مختلف مربوط به حوزه کسب و کارهای نوین، در حال تجهیز مکان مناسب برای این فعالیت‌هاست.

■ در صورت عبور از شرایطی که کرونا سبب شده، گذر از مشکلات فعلی صنعت نشر را مستلزم چه اقداماتی می‌دانید؟ دولت و بویژه وزارت ارشاد قادر به چه کاری در این زمینه خواهد بود؟

به نظر می‌رسد کار اساسی در نشر، ایجاد چرخه درست اقتصادی از طریق تشکیل بازار پویا و پر رونق برای کتاب است. کتاب باید در یک فضای رقابتی میان ناشران چاپ شود و معاونت امور فرهنگی باید در این جهت علاوه بر تسهیل‌گری و رفع موانع اداری و...، نقدینگی لازم را از طریق تسهیلات بانکی کم‌بهره در اختیار ناشران قرار دهد. البته در این طرف یعنی درخصوص مصرف‌کننده هم باید علاوه بر ترغیب آنها به قرار دادن کتاب در سبد مصرفی خود، یارانه‌های خاص مانند یارانه‌های دانشجویی یا فصلی یا... اختصاص دهد.

■ آقای جوادی آبان ماه، سه سالی می‌شود که به عنوان معاون فرهنگی قدم به ساختمان بهارستان گذاشته‌اید؛ از عملکرد و اقدامات معاونت فرهنگی طی دوره دوم دولت آقای روحانی بگوئید و اینکه دولت دوازدهم را چقدر در جلب اعتماد اهالی کتاب موفق می‌دانید؟

درخصوص عملکرد معاونت فرهنگی باید دیگران قضاوت کنند. من به همکاران خود در این معاونت احترام می‌گذارم و آنها را شایسته تقدیر می‌دانم زیرا می‌بینم در این سال‌ها که گاهی کاهش ۵۰ درصدی تخصیص بودجه را داشتیم و اخیراً هم مشکلات ناشی از کرونا را هم تجربه کردیم با چه زحماتی سعی کردند تا حتی المقدور چرخه فعالیت‌های مختلف در نشر کتاب همچنان جریان داشته باشد. برای خود بنده علاوه بر همکاران معاونت امور فرهنگی، تلاش همکاران دیگر در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هم قابل تقدیر است. اهتمام وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی جناب آقای دکتر صالحی به کتاب و جدیتی که در حل مشکلات نشر کتاب دارند و البته به نوعی استمرار فعالیت‌های ایشان در سمت معاونت امور فرهنگی در دوره اول دولت آقای روحانی است، برای ما مغتنم و ستودنی است و امیدوارم برای نشر کشور روزهای خوبی را رقم زند.